

Наступний випуск «Археології України. Бібліографічний покажчик 1981 - 1990 рр.» виходить у світ в Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського. На превеликий жаль, учений не дожив до втілення в життя своєї ідеї.

Протягом останніх восьми років в УІЖ матеріали бібліотечного спрямування не друкуються (інколи з'являються бібліографічні покажчики). Одна з причин, можливо, та, що в 1993 р. почав

виходити професійний науково-теоретичний і практичний журнал «Бібліотечний вісник», пізніше стали видаватися «Вісник Книжкової палати України», «Бібліотечна планета» (періодичний орган Національної парламентської бібліотеки). Але до 1993 р. було два роки мовчання. Що криється за цією неактивністю представників бібліотечного процесу - ще мають відповісти історики.

Факти наукового життя. Хроніка подій

Різдвяна та новорічна листівки ХХ ст. (з фондів Сектору естампів та репродукцій НБУВ)

«З Новим роком та Різдва Христовим!» — назва оригінальної виставки ілюстрованих поштівок (початок ХХ ст. — 1999 р.), що проходила в НБУВ і викликала непідробний інтерес у численних відвідувачів.

Традиція побажань з приводу цих свят у письмовій та усній формах належить до найдавніших, але тільки з появою ілюстрованої поштівки розширилися географічні межі привітань, які згодом набули масового характеру. В Україні подібна творчість спочатку розвинулась на західноукраїнських землях.

Зростання зацікавленості листівкою зумовило появу нової галузі промисловості, стимулювало фантазію художників-ілюстраторів. Так, за оригінальними творами львівського маляра Ярослава Потрака було видано вітальні поштівки: різдвяні, новорічні, великодні тощо. Серія різдвяних карток вийшла друком у 1912-1913 р. у Львові (видавець — Г.Гануляк). У них відбито багатогранну обрядову архаїку цих свят, майстерно зображено деталі народного побуту та звичаїв: веселу ватагу колядників біля хати, церковну службу в ніч на Різдво, родину за святковим столом, дідух - символ багатства, спокою, умиротворення та щастя.

Післяреволюційні роки — час загальної заборони релігійних свят і, як наслідок, різдвяні листівки зникають аж до 90-х років ХХ ст., поступаючися місцем новорічним вітанням.

Невелику, але винятково цікаву частину колекції поштівок НБУВ становлять новорічні листівки періоду Великої Вітчизняної війни. Вони не тільки слугували зв'язком між фронтом і тилом, а й часто містили патріотичні заклики. Сюжети, крім елементів традиційної новорічної символіки, відображають атрибутику воєнних

років: по засніженому полю танки мчать на Берлін, або старий 1944 рік відлітає у минуле на бойовому літаку, а новий 1945 — парашутом спускається на землю, тримаючи в руці лаврову гілку, символ перемоги. Невисокої поліграфічної якості, обмежені в колористичному вирішенні, ці поштівки все ж привносили у воєнну дійсність тепло, надію на мирне життя.

За оформленням листівок, виданих у 50 - 80-х рр., можна простежити вдосконалення матеріально-технічної бази видавництва, зростання професійної майстерності художників-ілюстраторів. З 70-х років відбувається подальше піднесення образної виразності, ускладнюється композиційна побудова.

Привертають увагу листівки, сюжет яких має елементи українського національного колориту (художниці Г.Горобієвська, Е. Миронова, З.Васіна).

Сучасні художники, по-новому осмислюючи вічну тему, створюють оригінальні за змістом сюжети. Вітальні листівки в їхньому виконанні позначені високим професійним рівнем, багатством фантазії, пошуками нових образів і композиційних рішень. Йдеться про доробок Н.Щоріної, Р.Цессіна, С.Іванова, В.Зарубіна, Л.Даниловської, Т.Лукомської, І.Биченка, Т.Зеленченка, Н.Коробової, А.Юхимця та ін. На маленькій художній площині майстри пензля творять цікаві графічні розповіді, а то й цілу поему з різдвяно-новорічної тематики.

У святкові дні ми вітаємо один одного, бажаючи щастя, здоров'я, миру та злагоди, а донести наші почуття, долаючи простір і час, допомагає вітальна поштівка.

*Тетяна Галькевич,
м.н.с. Сектору естампів та репродукцій НБУВ
Людмила Гутник,
бібліотекар 1-ої категорії того ж підрозділу*